

Gierzwaluwen komen drie maanden per jaar naar ons land om te broeden en jongen groot te brengen. De Gierzwaluw is een soort seizoenarbeider. Als de vogels terug zijn wordt direct met broeden begonnen. De vogels die geen nest hebben gaan op zoek naar mogelijkheden om te nestelen. Eind juli vertrekken de jongen naar Zuid-Afrika, snel gevolgd door de oudervogels.

"Wat zou het fantastisch zijn als deze gevleugelde seizoenarbeiders met duizenden tegelijk elke zomer de hemel boven de Zuidas bestormen, druk in de weer in en rond hun kantoorgebouw in vele functies: insectenverdelger, entertainer, promotor van de Zuidas en hopelijk als brenger van een nieuw ecologisch evenwicht."

De vogeltoren ziet er uit als een blok beton van zes bij zes meter. Als je omhoog kijkt dan zie je een dertien meter hoog object. Deze is voorzien van honderden openingen die fungeren als nestkastjes. Het zijn iconische tekens: de openingen zijn allemaal op gelijke afstand van elkaar gerangschikt en vertonen grote gelijkenis met de vensters van een echt kantoorgebouw. Als de vogels verschijnen, krijgt het kunstwerk zijn volle betekenis. Honderden Gierzwaluwen maken dan deel uit van het concept. Zonder hen een blok met gaten.

In de vroege zomer is het kantoor in volle glorie te bewonderen. De af en aan vliegende vogels zorgen voor steeds een ander esthetisch beeld rondom het gebouw. Zo komt de rol van de auteur in beeld want wie is nu eigenlijk degene die het kunstwerk creëert? De vogels maken het beeld compleet. Ze vliegen dagelijks hun werkprogramma: drie maanden per jaar een performance act! Vanaf het moment dat de vogels zijn vertrokken ontstaat een nieuwe situatie. De dansvoorstellingen en het gegier lijken nooit plaats te hebben gevonden. Er staat een loos bouwsel. Takjes, veertjes en stro verwijzen naar wat ooit geweest is. Het bouwsel is een oervorm, een minimalistische sculptuur. De voorbijganger kan er niet omheen. Iedere voorbijganger haastig op weg naar kantoor geeft aan deze vorm een eigen interpretatie. De auteursrol van de Gierzwaluwen is verplaatst naar de voorbijgangers tussen de gebouwen van de Zuidas. De kantoorjunk is aan zet!

Uit: Virtueel Museum Zuidas, krant nummer 5, april 2008

Meer informatie is te vinden op de website van Patty: www.aboutpatty.nl, waarop tevens een radio-interview door Vroege Vogels staat (www.aboutpatty.nl/images/publicaties/VroegeVogels20080706.mov).

Huiszwaluwen ten westen van Amsterdam

Paul Tak

FOTO: ELLEN DE BRUIN

Nestmateriaal verzamelende Huiszwaluwen, Lutkemeerpolder, 27 mei 2008

Vijf jaar geleden schreef ik een artikel over de Huiszwaluwen in de regio Badhoevedorp-Lijnden en Rozenburg. In dit artikel geef ik een update van de gegevens over de jaren 2004 t/m 2008.

De resultaten per gebied en per jaar zijn te vinden in tabel 1. Tevens worden daar de gemiddelde aantallen van de jaren 1996-2003 gegeven om een vergelijking te kunnen maken.

In Osdorp, Halfweg en Slotermeer, waar vroeger ook Huiszwaluwen gebroed hebben, blijft de teller helaas op nul staan.

Lijnden

Voor de kolonie in Lijnden had ik in 2003 hoop op verbetering nadat er een natuur(lijk) gebied was gecreëerd in de naastgelegen Lutkemeerpolder. De Huiszwaluw vindt inderdaad veel baat bij deze ontwikkeling. Ten eerste foerageren ze er en ten tweede verzamelen ze er nestmateriaal. Kwam er in 2001 nog slechts één paartje tot broeden, in 2008 broedden er maar liefst 58 paar. De terugval in 2007 van 42 naar 32 broedgevallen was het gevolg van een zware zuidwesterstorm in het vroege voorjaar waardoor vele nesten van de gevel werden geblazen. Via AVN en waarneming.nl is te zien dat in de Lutkemeerpolder veel vogels gezien worden. De

Tabel 1. Aantal bezette nesten van Huiszwaluw per jaar en per gebied in de laatste 5 jaren

jaar	aantal bezette nesten								
	gebied	Lijnden	Sloterweg	Nieuwemeerdijk	Oude Haagseweg	Rozenburg	Aalsmeerderdijk	Akerdijk	totaal
2004		33	12	39	77	8	6	0	175
2005		42	21	44	82	16	10	0	215
2006		42	19	59	80	33	20	0	253
2007		32	21	50	74	38	19	1	235
2008		58	22	44	51	21	12	1	209
gem. 2004-2008		41	19	47	73	23	13	0	216
gem. 1996-2003		9	17	39	45	17	0	0	127
toename		356%	12%	21%	62%	35%	0%	0%	70%

Overzwaluw heeft het hier echter niet gered; slechts één jaar hebben ze hier gebroed (in 2003). In de jaren daarna is de soort nog wel waargenomen, maar er vonden geen broedgevallen meer plaats.

Sloterweg

De Sloterweg (Badhoevedorp-zuid) was vijf jaar geleden al sterk in verval door de sloop van diverse woningen. Eén gebouw bleef echter staan op het inmiddels door Schiphol geannexeerde terrein: een voormalige boerderij die nu het veiligheidscentrum van Schiphol is. De begroeiing eromheen werd gedecimeerd met als gevolg dat er een goede aanvliegmogelijkheid ontstond voor de Huiszwaluw. Het is nu de enige plek in deze kolonie. Ik ben de beheerder van dit centrum dan ook zeer dankbaar dat ik, zodra ik hem bel, toestemming krijg om het betreffende terrein te betreden.

Oude Haagseweg

Ook deze kolonie beleeft een positieve ontwikkeling met helaas in 2008 een terugval. Mogelijk dat een deel van deze terugval veroorzaakt wordt door een verschuiving van broedgevallen naar Lijnden.

Het aantal is dit jaar weer terug op het niveau van 5 à 6 jaar geleden.

Nieuwemeerdijk

Hier blijven de aantallen redelijk stabiel. Wel merk ik dat kolonies bij huizen waar jarenlang is gebroed sterk achteruit gaan en andere huizen soms na jaren zonder nesten ineens weer aantrekkelijk zijn.

Rozenburg

Na de sloop van steeds meer huizen (ten behoeve van Schiphol-Rijk) zijn er nog maar twee huizen waar Huiszwaluwen broeden, in wisselende aantallen.

Hoe het verder gaat met deze kolonie moeten we afwachten, maar gezien de expansiedrift van onze "nationale trots" vrees ik het ergste.

Aalsmeerderdijk & Akerdijk

Een kolonie die jarenlang niets betekende, aan de Aalsmeerderdijk (Oude Meer), kende in 2004 een opleving, maar ook hier gaat het na enige jaren weer bergafwaarts. Langs de Akerdijk (Badhoevedorp) was er in 2002 en 2003 slechts één nest. In 2004 t/m 2006 afwezig, maar in 2007 en 2008 weer wel broedend.

ILLUSTRATIE: GRAHAM CATELY

Conclusie

Wat de totalen van 2004 t/m 2008 laten zien is een behoorlijke stijging van het aantal broedgevallen van Huiszwaluwen ten westen van Amsterdam in vergelijking met de jaren 1996-2003. Voor het eerst stijgt het aantal boven de tweehonderd, in 2005. Vooral de toename in Lijnden is opvallend. Een (natuur-) gebied in de buurt, met voldoende voedsel en nestmateriaal, lijkt hierin een cruciale rol te spelen.

Na de topjaren 2006 en 2007 is er een kentering te zien. Het totaal aantal broedparen over de jaren heen blijft flink fluctueren. Deze verschuivingen hebben waarschijnlijk te maken met schilderwerkzaamheden en onderhoud. Ook stormschade speelt een rol en niet te vergeten de antipathie van sommige mensen tegen de uitwerpselen, waardoor zij de nesten verwijderen.

Het aantal tweede broedgevallen is mij niet bekend. Gezien de leegstand van nesten na een tweede of derde telling denk ik dat tweede broedgevallen niet veel voorkomen. Ik heb het idee dat de oudervogels na een succesvol broedgeval al snel vertrekken.

Al met al ziet de totale hoeveelheid van broedende Huiszwaluwen er stabiel uit in het gehele gebied dat ik tel voor SOVON.

Literatuur

Tak, P. Huiszwaluw tellingen ten westen van Amsterdam. In: De Gierzwaluw jg. 41 (3), december 2003.